

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากร
โรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
AN APPLICATION OF BUDDHIST DHAMMA TO STRENGTHEN
PERSONNEL DISCIPLINE IN LAMPHUN HOSPITAL, MUANG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

อาคม สังข์พนัส^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากร และเพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากร ซึ่งดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโรงพยาบาลลำพูน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมตามหลักฆราวาสธรรมและหลักมงคลสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาวินัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน พบว่า บุคลากรที่มีอายุวุฒิการศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีเพศ และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัย แตกต่างกัน แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน โดยส่งเสริมบุคลากรให้มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีความเข้มแข็ง อดทนอดกลั้นต่อปัญหาอุปสรรคต่างๆ ส่งเสริมบุคลากรให้มีความขยันหมั่นเพียร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความเสียสละ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมบุคลากรให้มีการประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติต่างๆที่กำหนดของหน่วยงานราชการ โดยมุ่งหวังให้การปฏิบัติงานราชการเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักพุทธธรรม, เสริมสร้าง, วินัยบุคลากร

Abstract

The objectives of the research were to study the opinions on the application of Buddhist dhamma to strengthen personnel discipline in Lamphun hospital, Muang district, Lamphun province to study personnel's opinions on the personal factors to the application of Buddha dhamma to strengthen personnel discipline in Lamphun hospital to propose the guidelines to strengthen personnel discipline in Lamphun hospital. This research was a mixed method research. The findings of the research were as follows, The result of the application of Buddha dhamma to strengthen personnel discipline in Lamphun hospital, found that Buddha dhamma application according to Gharavasa-dhamma and Mangalasutta. The overall was at a high level. The factor affects to the discipline of personnel in Lamphun hospital. The overall was at a high level. The comparison result of the application level of Buddha dhamma to strengthen personnel discipline in Lamphun hospital, it found that age, education and position in operations were not different. Independent variable of gender and the period of performance was different. The study of the application guideline of Buddha dhamma to strengthen personnel discipline.

^๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

The promoting of personnel discipline that concerns with Gharavasa-dhamma and MangalaSutta especially the integrity, tolerance to various problems; encouraging the personnel to have perseverance, sacrifice, generosity and encouraging personnel to follow the regulations of the government agencies, for the aim of higher efficiency and more effectiveness.

Keywords : An Application of Buddhist dhamma, Strengthen, Personnel discipline

บทนำ

งานของรัฐหรืองานของราชการนั้น หมายถึง การกิจต่างๆที่ถือเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาลที่จะดำเนินการในการบริหาร และปกครองประเทศเพื่อความมั่นคงและความสงบสุขของประชาชนในประเทศ^๑ ซึ่งระบบราชการมีความสำคัญในฐานะเป็นกลไกของรัฐในการปกครองประเทศ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่จะบริหารงานต่างๆที่เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเครื่องมือในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายต่างๆสำหรับประเทศ จึงกล่าวได้ว่าไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ตาม ระบบราชการคือสถาบันหลักของประเทศและเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ^๒

วินัยข้าราชการนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่บรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์หลักของทางราชการ คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของราชการ และความผาสุกของ ประชาชน หากการกระทำใดที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หลักของทางราชการดังกล่าว ต้องกำหนดไว้เป็น ข้อห้ามหรือข้อพึงปฏิบัติสำหรับข้าราชการ นอกจากนี้ วินัยข้าราชการยังมีลักษณะเป็นจรรยาวิชาชีพของข้าราชการซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อธำรงศักดิ์ศรีของข้าราชการอีกด้วย การกระทำใดที่เสื่อมเสียศักดิ์ศรีของ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ จึงอยู่ในข่ายที่อาจผิดวินัยข้าราชการได้ ข้าราชการจึงต้องปฏิบัติตัวให้ประชาชนเชื่อถือ ไว้วางใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีของประชาชน เมื่อข้าราชการมีวินัยดีประชาชนก็จะมี ความเชื่อถือศรัทธา และส่งผลให้ประชาชนศรัทธาในหน่วยงานและรัฐบาลโดยรวมอีกด้วย การกระทำใดที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หลักของทางราชการดังกล่าว ก็ควรกำหนดเป็นวินัยข้าราชการ^๓

ปัจจุบันการบริหารงานบุคคลที่สำคัญคือ การใช้ทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กร ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด การบริหารงานบุคคลที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือความรู้ความสามารถประสบการณ์และการมีระเบียบวินัยหรือความประพฤติที่ดี^๔ องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้ กล่าวได้ว่าการมีระเบียบวินัย มีความสำคัญมาก

ดังนั้น การควบคุมการประพฤติปฏิบัติของบุคลากร จึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารงานบุคคลสิ่งที่ใช้ควบคุมความประพฤติโดยทั่วไป ได้แก่ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับซึ่งใช้บังคับหรือควบคุมไว้ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามความผิด แต่สำหรับข้าราชการนั้น นอกจากจะถูกควบคุมโดยกฎหมายของบ้านเมืองแล้วยังถูกควบคุมความประพฤติโดยระเบียบวินัยขององค์กรอีกด้วย เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นไปด้วย

^๑มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (นนทบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๕.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

^๓ชัยภัทร เกษมณี, ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, (กรุงเทพมหานคร:๒๕๕๕).

^๔มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (นนทบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๖๘๓.

^๕กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวินัย, (กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม : สำนักบริหารกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กันยายน ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความเรียบร้อย โดยกำหนดให้ข้าราชการต้องวางตัวให้เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชน หากข้าราชการมีระเบียบวินัยที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่แล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อตัวข้าราชการเองและเกิดผลดีต่อความเจริญของประเทศชาติต่อไป โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือน ซึ่งหมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการนั้นๆ ต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการ ตามที่บัญญัติไว้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ และให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้กระทำความผิดวินัยอยู่เสมอ” การรักษาวินัยให้ดีขึ้นบุคลากรในหน่วยงานของรัฐต้องประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัยด้วย ถ้าหากบุคลากรในองค์กรไม่รักษาวินัย จะก่อให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่น การกระทำความผิดวินัย การถูกลดขั้นและถูกลงโทษทางวินัย ซึ่งอาจสร้างความเดือดร้อนแก่ตัวข้าราชการที่กระทำความผิด ตลอดจนเสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและวงศ์ตระกูล และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรได้ เพราะระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ดังนั้นการมีระเบียบวินัยของบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาองค์กร สำหรับการดำเนินการทางวินัยนั้น มีขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ชัดเจนซึ่งผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการทางวินัยจะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ยุติธรรมและปราศจากอคติ ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต้องถูกลดขั้นและลงโทษทางวินัย อันจะส่งผลให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เสียประวัติการทำงาน และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร สำหรับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การรักษาวินัย ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัยหรือ มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ดีพอ สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “วินัย แท้จริงมีอยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือวินัยตามที่ทราบกันและถือกัน อันได้แก่ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้ถือปฏิบัติ อีกอย่างหนึ่งคือวินัยในตนเอง ที่แต่ละคนจะต้องบัญญัติขึ้นสำหรับควบคุมบังคับให้มีความจริงใจ และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัจจาธิฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่ตัว วินัยอย่างนี้ จัดเป็นตัววินัยแท้ เพราะให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ ทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อกูล ให้การถือการใช้นวินัยที่เป็นบทบัญญัตินั้นได้ผลเที่ยงตรงถูกต้อง สมบูรณ์เต็มเปี่ยมตามเจตนารมณ์ สำคัญที่วินัยในตนเอง บังเกิดขึ้นจากการที่ได้ยั้งคิดแล้ว ได้ใช้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด พิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว จนเห็นประจักษ์ในเหตุในผลที่แน่แท้และเมื่อเป็นวินัยที่กลั่นกรองขึ้นจากสติปัญญาความฉลาดรอบคอบ ก็ย่อมจะทำให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ทรงความศักดิ์สิทธิ์ คุ่มครองป้องกันผู้ปฏิบัติให้พ้นจากภัยอันตรายและเหตุแห่งความเสื่อมเสียทั้งปวงได้ ทั้งทางกายทางใจ พาให้เจริญรุ่งเรือง พร้อมด้วยศักดิ์ศรี เกียรติ อำนาจทุกประการ”

บุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน ได้ประพฤติปฏิบัติตนโดยไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เข้าข่ายผิดวินัยของทางราชการ อาทิ การมาปฏิบัติงานไม่ตรงตามเวลาและกลับก่อนเวลาตามที่ทางราชการได้กำหนดไว้ การไม่มาปฏิบัติงานตามตารางการปฏิบัติงาน การกั๊ยเงินแล้วไม่ชำระคืน การยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่ที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย การไม่รักษาชื่อเสียงของตนเอง และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการมิให้เสื่อมเสีย เป็นต้น การดำเนินการทางวินัยของข้าราชการนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อหลายอย่างในทางที่เป็นโทษ อันได้แก่ การบันทึกผลการดำเนินการทางวินัยลงในแฟ้มประวัติการรับราชการ การเสื่อมเสียชื่อเสียง และกระทบภาพลักษณ์ขององค์กร บุคลากรทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย แต่ที่ไม่ปฏิบัติตามเพราะขาดจิตสำนึกที่ดี ดังนั้น จึงต้องนำหลักธรรมเข้ามาช่วยเสริมสร้างวินัยวินัยของบุคลากร ถ้าหากบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวินัยเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

“สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๕/ตอนที่ ๒๒ ก/หน้า ๑/๒๕ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑.

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๔๓.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

และควรหลีกเลี่ยงการกระทำ ที่เป็นการเข้าช่วยผิวดินของทางราชการ รวมถึงการแนะนำตักเตือนบุคลากรในหน่วยงานเพื่อไม่ให้กระทำผิดวินัยด้วย

ดังนั้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดทางวินัย ควรเน้นการป้องกันการกระทำผิดวินัย ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุมาเป็นมาตรการในการรักษาวินัย เพื่อให้การรักษาวินัยข้าราชการบรรลุตามจุดหมาย และเพื่อให้การรักษาวินัยข้าราชการและการคุ้มครองจริยธรรม ตามนโยบายของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม ๔ และศึกษาแนวทางของรัฐประศาสนศาสตร์ มาช่วยดำเนินการในการเสริมสร้างวินัย ของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูนตามที่กำหนดได้ และใช้เป็นฐานข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางป้องกันการกระทำผิดวินัย ของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน ได้อย่างเหมาะสมและมีผลเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการเสริมสร้างวินัยของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
๔. เพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างวินัยของบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษา โดยการประยุกต์ หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักฆราวาสธรรม ๔ ประการ ซึ่งประกอบด้วย ๑) สัจจะ ๒) ทมะ ๓) ขันติ ๔) จาคะ และมงคลสูตร ๓๘ ประการ ได้แก่ มงคลสูตรที่ ๙ การมีระเบียบ

ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตัวแปรตาม (dependent variables) คือ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ๑) สัจจะ ๒) ทมะ ๓) ขันติ ๔) จาคะ และการมีระเบียบวินัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากร (Population) ได้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑,๒๐๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๐ คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Inedpth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๘ คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๙ ถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

สมมติฐานการวิจัย

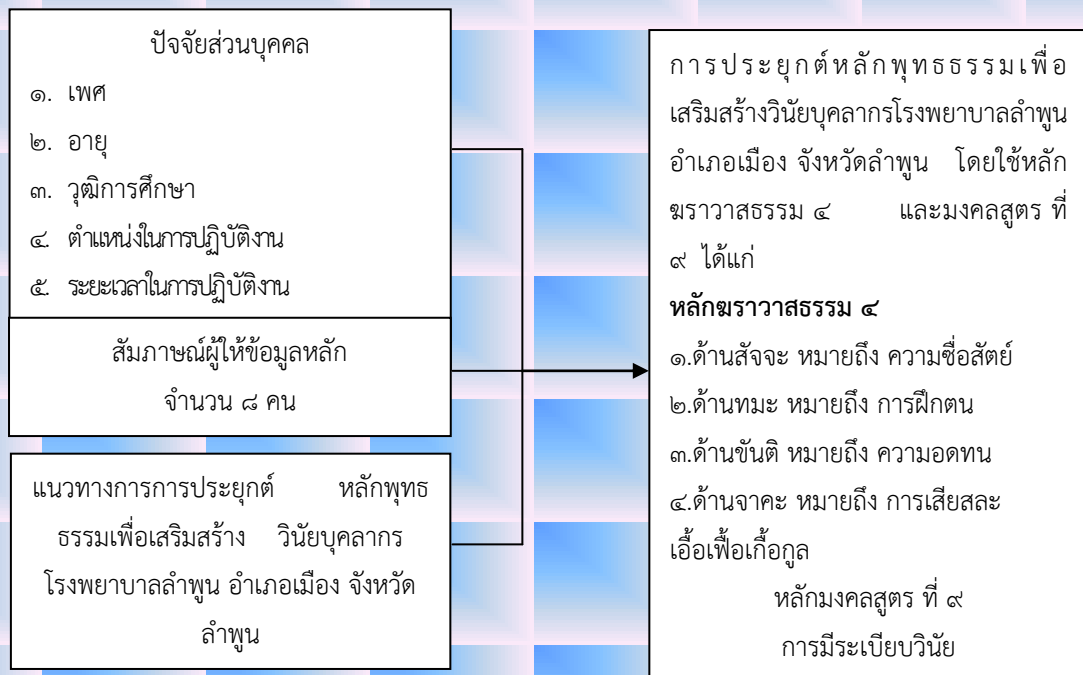
บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา, ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน, ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัด

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ลำพูน แตกต่างกัน และการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อพระวาจาธรรมและมงคลสูตรที่ ๙ มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และนำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)^๔

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีจำนวน ๑,๒๐๐ คน

^๔Morio F.Triola, **Elementry Statics**.Sixth Edition, (USA: Addison – Wesley Publishing Company,Inc.,๑๙๕๕), p.๓๔.

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro,Yamane 1973)^{๑๐} และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๐ คน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร จำนวน ๘ ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (f-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Anova) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาค่าผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาวินัยของบุคลากร สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยกำหนดตามกรอบของการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาจจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) โดยการเขียนแบบพรรณนาและอ้างอิงคำพูดบุคคล

^{๑๐} อภิรักษ์ จันตะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ, (ฝ่ายบัณฑิตศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๓ มีอายุระหว่าง ๓๐-๔๕ ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๒๕9 คน คิดเป็นร้อยละ ๘6.4 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยตามหลักธรรมาธรรม และหลักมงคลสูตร ในค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์หลักพุทธธรรมในด้านสัจจะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมาคือ ด้านจาคะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ส่วนด้านระเบียบวินัยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

บุคลากรที่มีอายุ, วุฒิการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และบุคลากรที่มีเพศ และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากร ของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ด้านสัจจะ

บุคลากรต้องมีความจริงใจต่อกัน ดำรงมั่นอยู่ในสัจจะ มีความซื่อตรง เช่น ซื่อตรงต่อเพื่อนร่วมงาน ซื่อตรงต่อเวลาราชการ มีความซื่อสัตย์สุจริต พูดจริงทำจริงในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ ต่อตนเองและส่วนรวม การมีสัจจะเช่นนี้แล้วย่อมนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้

ด้านทมะ

บุคลากรต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีการฝึกฝน พัฒนาปรับปรุงตนเอง บังคับควบคุมตนเองให้รู้จักปรับตัว และแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ รวมทั้งการยอมรับและแก้ไขสิ่งบกพร่องของตน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานราชการ

ด้านขันติ

บุคลากรต้องมีความอดทน อดกลั้น ต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆได้ ตลอดจนทนข่มอารมณ์ของตน ทนต่อความย่ำแย่ต่างๆ ตั้งใจทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่ท้อถอย เป็นที่พึ่งของคนที่เดือดร้อน ไม่หลงผิดไปกระทำการใดที่ผิดกฎ ระเบียบของทางราชการ

ด้านจาคะ

บุคลากรต้องมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ สละความโลภ ความเห็นแก่ตัว มีจิตใจกว้างสามารถร่วมงานกับคนอื่นได้ และเป็นการสละอารมณ์ขุ่นมัวภายในจิตใจ

ด้านระเบียบวินัย

บุคลากรต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ แบบแผน นโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ และต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามที่หน่วยงานราชการได้กำหนดไว้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา สรุปได้ดังนี้ บุคลากรโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยบุคลากร โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการบ่งชี้ถึงบุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ ด้านจาคะ และด้านระเบียบวินัย เข้ามาปรับใช้ในองค์กร ซึ่งการรักษาวินัยจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชการ เป็นการควบคุมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้งานราชการสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ของส่วนราชการ รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีจิตสำนึกที่ดี ให้ความซื่อสัตย์สุจริต ให้ความจริงใจ ให้ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการพุดจาหรือการสื่อสาร
- ๒) ควรส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในทุกด้าน เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีการวางแผนงาน การพัฒนาปรับปรุงตนเองทางด้านร่างกายและด้านจิตใจอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- ๓) ควรส่งเสริมให้บุคลากรฝึกความอดทน อดกลั้น สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ราชการ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่าง ๆ นั้นได้เป็นอย่างดี
- ๔) ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎ ระเบียบวินัยของทางราชการ เพื่อจะสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี และไม่ถูกดำเนินการทางวินัยหรือไม่ถูกลงโทษจากการกระทำผิดระเบียบวินัยของทางราชการนั้น
- ๕) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการปฏิบัติงานราชการและการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ควรส่งเสริมให้บุคลากรของโรงพยาบาลลำพูนมีความตระหนักรู้ถึงการมีสัจจะ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ เพื่อทำให้เกิดการยอมรับนับถือไว้วางใจ
- ๒) ควรจัดให้บุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน ได้รับการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานราชการมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้
- ๓) ควรจัดให้บุคลากรของโรงพยาบาลลำพูน ได้รับการฝึกฝนควบคุมตนเองให้มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆที่ทางราชการได้กำหนดไว้
- ๔) ควรจัดให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองในเรื่องความรู้ความเข้าใจ ต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการที่กำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติ สามารถยับยั้งหรือละเว้นจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือถือเป็นข้อห้ามนั้นได้ รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีในการปฏิบัติงานราชการ
- ๕) ควรส่งเสริมให้บุคลากรโรงพยาบาลลำพูนนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักมงคลสูตร ๓๘ ประการ หลักอิทธิบาท ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำหลักพุทธธรรมอื่นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติและมีระเบียบวินัย เช่น หิริโอตตปปะ ๒ กาวนา ๔ พรหมวิหาร ๔ อธิปาท ๔ เพื่อจะได้มีแนวทางในการเสริมสร้างวินัยให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ
พลอดุลยเดชเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.

กระทรวงสาธารณสุข .คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวินัย. นนทบุรี : กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม สำนัก
บริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒.

ชัยภัทร เกษมณี. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระการทำผิดทางวินัยของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๕.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ. นนทบุรี :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๙.

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑.
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๑.

อภิรักษ์ จันตะนี. การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

(๒) ภาษาอังกฤษ :

Morio F.Triola, Elementry Statics.Sixth Edition, USA: Addison – Wesley Publishing
Company,Inc.,1955.